

МІЖНАРОДНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
ФІНАНСІВ

ПІДПРИЄМНИЦТВО ТА ІННОВАЦІЇ

Випуск 16, 2021

Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Підприємництво та інновації
Науковий журнал з питань економіки та бізнесу

Науковий журнал «Підприємництво та інновації» призначений для фахівців, які цікавляться теоретичними та практичними питаннями щодо дослідження бізнес-процесів та майбутніх тенденцій підприємництва, інновацій та управління бізнесом.

Головний редактор:
Бояринова К.О.

доктор економічних наук, доцент кафедри менеджменту
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

Члени редакційної колегії:

Баюра Д.О., д.е.н., професор, професор кафедри економіки підприємства Київського національного університету імені Тараса Шевченка
Войтко С.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародної економіки Національного технічного університету України «КПІ ім. І. Сікорського»
Гавриш О.А., д.т.н., професор, декан факультету менеджменту та маркетингу Національного технічного університету України «КПІ ім. І. Сікорського»
Гринкевич С.С., д.е.н., професор, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин та маркетингу Львівського національного аграрного університету
Данько Ю.І., д.е.н., професор, проректор з наукової роботи Сумського національного аграрного університету
Дергачова В.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри менеджменту Національного технічного університету України «КПІ ім. І. Сікорського»
Дорошкевич Д.В., д.е.н., доцент, завідувач кафедри економіки та підприємництва Міжнародного університету фінансів
Дунська А.Р., д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту Національного технічного університету України «КПІ ім. І. Сікорського»
Зозульов О.В., к.е.н., професор, заступник декана з наукової роботи Факультету менеджменту та маркетингу Національного технічного університету України «КПІ ім. І. Сікорського»
Ляш О.І., д.е.н., професор, проректор з наукової та міжнародної діяльності Міжнародного університету фінансів
Кравченко М.О., д.е.н., доцент, професор кафедри менеджменту Національного технічного університету України «КПІ ім. І. Сікорського»
Крейдич І.М., д.е.н., професор, завідувач кафедри теоретичної та прикладної економіки Національного технічного університету України «КПІ ім. І. Сікорського»
Круш П.В., д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки і підприємництва Національного технічного університету України «КПІ ім. І. Сікорського»
Лапко О.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів та кредиту Міжнародного університету фінансів
Лепейко Т.І., д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, організації та планування діяльності підприємства Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
Лупак Р.Л., д.е.н., доцент, професор кафедри економіки Львівського торговельно-економічного університету
Смоляр Л.Г., к.е.н., професор, ректор Міжнародного університету фінансів
Трофименко О.О., к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та підприємництва Міжнародного університету фінансів
Ястремська О.М., д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки, організації та планування діяльності підприємства Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця
Magdalena Osinska, Dr.hab., Professor, Nicolaus Copernicus University in Toruń (Poland)
Osman Yildirim, Ph.D in Electrical Engineering, Ph.D in Human resources Management, Professor, Istanbul Arel University (Turkey)

Випуск 16, 2021

ISSN (Print): 2415-3583
ISSN (Online): 2707-6237

Засновник:

ПВНЗ «Міжнародний університет фінансів»

**Журнал включено до переліку
наукових фахових видань України
в галузі економічних наук (категорія «Б»)**
Наказ Міністерства освіти і науки
України від 17 березня 2020 року № 409
(Додаток 1)

Галузь науки: економічні.

Спеціальності:

051 – Економіка; 072 – Фінанси, банківська
справа та страхування; 073 – Менеджмент;
075 – Маркетинг; 076 – Підприємництво, торгівля
та біржова діяльність;
292 – Міжнародні економічні відносини

Свідectво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації
серія КВ № 21478-11278 Р, видане
Міністерством юстиції України 04.08.2015 р.

Затверджено до друку
та поширення через мережу Інтернет
відповідно до рішення Вченої ради
Міжнародного університету фінансів
(від 26 лютого 2021 року
протокол №7 - 20/21)

*Відповідно до Закону про авторські
права, при використанні наукових ідей
та матеріалів цього випуску посилання
на авторів і видання є обов'язковим.
Передрук і переклади дозволяються
лише зі згоди автора та редакції.*

Матеріали друкуються мовою
оригіналу. Відповідальність за добір
і викладення фактів несуть автори.
Редакція не завжди поділяє точку зору
авторів публікацій.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату
за допомогою програмного забезпечення
StrikePlagiarism.com
від польської компанії Plagiat.pl.

Адреса редакції:

м. Київ, пр. Перемоги, 37
КПІ ім. Ігоря Сікорського, корп. 1
(ліве крило)
Телефон: +38 (098) 051 45 40
E-mail: editor@ei-journal.in.ua
Сайт: www.ei-journal.in.ua

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ

ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

Краус Н.М., Краус К.М., Штена О.В.

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЦИФРОВОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО НАВЧАННЯ В ІННОВАЦІЙНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ	7
---	---

СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО

І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

Чернишова Л.О., Новікова Л.В.

СВІТОВИЙ РИНОК ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ: ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	15
--	----

Шароян Ф.А.

КЛЮЧОВІ ЕТАПИ РОЗРОБЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ДИВЕРСИФІКАЦІЇ НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ.....	20
--	----

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ

НАЦІОНАЛЬНИМ ГОСПОДАРСТВОМ

Зварич І.Т., Зварич О.І.

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ У СВІТЛІ ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ СИСТЕМ.....	26
--	----

Нестеренко С.С.

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ ПРИСКОРЕНОГО ФОРМУВАННЯ ВІДНОСНИХ КОНКУРЕНТНИХ ПЕРЕВАГ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ.....	32
--	----

Соколова О.М.

РОЛЬ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СТРУКТУРИ ПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	39
---	----

Терлецька В.О.

ФОРМУВАННЯ УЗГОДЖЕНОЇ СИСТЕМИ ПОКАЗНИКІВ ОЦІНЮВАННЯ РОЗВИТКУ ВЕНЧУРНИХ СТРУКТУР.....	45
---	----

ЕКОНОМІКА ТА УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Докієнко Л.М.

ФІНАНСОВЕ ПЛАНУВАННЯ ТА АНАЛІЗ НА ПІДПРИЄМСТВІ: СУЧАСНІ ГЛОБАЛЬНІ ТРЕНДИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ.....	51
--	----

Єкель Г.В.

ЕКОНОМІЧНИЙ МЕХАНІЗМ МАРКЕТИНГУ ВИРОБНИЦТВА ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	58
--	----

Капліна Т.В., Красномовець В.А.

ІННОВАЦІЇ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА.....	63
--	----

Луценко І.С.

ЄВРОІНТЕГРАЦІЯ ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ В УКРАЇНІ.....	67
---	----

Овчарук О.М.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ КОНФЛІКТАМИ В ТРУДОВОМУ КОЛЕКТИВІ.....	71
---	----

ЕКОНОМІЧНА ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ДУМКИ

УДК 37.022:(004+334):(372.8+378.4)

DOI: <https://doi.org/10.37320/2415-3583/16.1>

Краус Н.М.

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри фінансів та економіки
Київський університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <http://orcid.org/0000-0001-8610-3980>

Краус К.М.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління
Київський університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-4910-8330>

Штепа О.В.

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри управління
Київський університет імені Бориса Грінченка
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-2220-2052>

МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ЦИФРОВОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО НАВЧАННЯ В ІННОВАЦІЙНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ¹

У статті обґрунтовано авторське представлення змісту методики викладання цифрового підприємництва в системі економічного навчання вищої школи, що формує репродуктивний та продуктивний типи мислення здобувача освіти, які проходять через інформаційний та проблемний типи навчання. Дослідженням визначено, що загальнодидактичними методами навчання цифровому підприємству є пояснювально-ілюстративний та репродуктивний, а також частково-пошуковий, дослідницький. Визначено сутнісні характеристики навчання цифровому підприємству, серед них – цифрове, економічне мислення, перспективні ідеї й ініціативи, менеджерська здатність, інноваційність, дидактичне мислення, здатність до креативності, активність. Авторами розроблено та візуально представлено потенційну інноваційну екосистему цифрового підприємства як деяке інноваційно-цифрове середовище з аспектами функціонування в рамках нової віртуальної реальності. Запропоновано авторське бачення змісту викладання курсу цифрового підприємства в розрізі модулів: формування цифрового мислення та поведінки як мети цифрової освіти з підприємства; вивчення методики проведення форм навчання занять із цифрового підприємства; психологічна і педагогічна унікальність кожного викладача із цифрового підприємства, що реалізується через саморозвиток та самоосвіту.

Ключові слова: економічне навчання, цифрове підприємство, методика викладання, цифрові компетенції, навчання цифровому підприємству, інноваційний університет.

Постановка проблеми. Загальноекономічне значення функціонування якісного інституту освіти полягає у вихованні та формуванні кваліфікованого спеціаліста як для традиційного ринку праці, так і віртуально реального. Саме нові виклики віртуальної реальності створюють певну нагальну потребу у цифрових компетенціях спеціалістів, що заходять на ринок праці після здобуття освіти, незалежно від галузі національної економіки, в якій вони створюватимуть додану вартість та продукти чи надаватимуть послуги.

З одного боку, інститут освіти знімає бар'єри інновацій, пов'язані з відсутністю цифрових компетенцій, потрібної кількості фахівців, відсутністю сприятли-

вого соціального сприйняття. А з іншого боку, інститут освіти додатково сприяє інноваціям за рахунок концентрації матеріальних, інтелектуальних і фінансових ресурсів в університетах, зміни масової культури (цінностей, переконань, аттітюдів) та зміцненню інституту захисту інтелектуальної власності. На сучасний інститут освіти покладаються технологічні зміни, зародження та розвиток нових галузей, становлення цифрового підприємства.

Високоінтелектуальний спеціаліст сьогодні стає головним драйвером інноваційно-цифрового розвитку національної економіки. Із цих причин інститут освіти є досить затребуваним у частинні здобуття цифрових

¹ Дослідження, результати якого викладені в статті, проведено в рамках проекту «Teaching Digital Entrepreneurship» (TED) програми ЄС Еразмус + КА2 – Cooperation for innovation and the exchange of good practices KA203 – Strategic Partnerships for higher education, Form ID: KA203-E3839A4A, No ERASMUS-PL-KA203-1/2020. Ця стаття відображає лише погляди авторів, і Європейська Комісія не може нести відповідальність за будь-яке використання інформації, що міститься в ній.

навиків з підприємництва, які є запитувані сучасним бізнесом та державними інституціями. Моделі функціонування освіти постійно зазнають змін, оскільки інститут освіти знаходиться у тісному зв'язку з інноваційно-цифровим розвитком країни. Саме такого роду виклики і спонукали нас зосередити свої дослідження на розробленні методики викладання цифрового підприємництва в системі економічного навчання інноваційного університету. До того ж дане питання має теоретичне і практичне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Із дослідженням загальних аспектів досліджень та розробок у вищій школі, економічним змістом освіти покоління цифрових людей в умовах функціонування інноваційно-підприємницьких університетів і проблемами адаптації сучасної освіти до запитів інноваційного підприємництва і цифрового бізнесу пов'язані імена Н. Андрусак [1], І. Брітченка [2], Л. Болдиревої [3], О. Голобородька [4], М. Згуровського, О. Криворучко [5], Н. Краус, К. Краус [6; 7], П. Леоненка [8], О. Манжури [9–11], О. Марченка [12; 13], В. Осецького та ін.

Водночас значна кількість проблем, таких як модель цифрової трансформації інституту освіти в Україні, зміст компетенцій, які можуть бути притаманні працюючим фахівцям із цифрового підприємництва, у результаті навчання підприємству й загалом розкриття особливостей методики викладання цифрового підприємництва в системі економічного навчання в інноваційному університеті, залишається недостатньо розкритою.

Мета статті полягає в авторському представленні змісту методики викладання цифрового підприємництва в системі економічного навчання вищої школи. До завдань наукового дослідження належать необхідність розроблення потенційної інноваційної екосистеми цифрового підприємницького хабу сучасного університету; змісту модулів викладання курсу цифрового підприємництва.

Виклад основного матеріалу. Працюючі фахівці із цифрового підприємництва сучасного університету у віртуальній реальності повинні бути компетентними в питаннях створення й обробки складної інформації; системного та критичного мислення; прийняття рішень на багатокритеріальній основі; розуміння змісту процесів полідисциплінарного характеру, що відбуваються; адаптивності і гнучкості до нової інформації; характеризуватися як креативний спеціаліст у своїй галузі; вміння виявляти, вирішувати реальні проблеми «цифрового світу підприємництва».

Досягнути набуття вищевказаних навиків можна, пройшовши навчання за курсом цифрового підприємництва, методику викладання якого в системі економічного навчання представлено на рис. 1.

За даним рисунком зрозуміло, що навчання цифровому підприємству формує репродуктивний та продуктивний типи мислення здобувача освіти, які проходять через інформаційний та проблемний типи навчання. Загальнодидактичними методами навчання цифровому підприємству є пояснювально-ілюстративний та репродуктивний, а також частково-пошуковий, дослідницький і в розрізі проблемного викладання. Формами навчання, що передбачені процесом навчання цифрового підприємництва, є лекція, семі-

нарське та практичне заняття, науково-дослідна робота студентів, кваліфікаційна робота, вебінари із цифрового підприємництва, тренінги та майстер-класи, практика із цифрового підприємництва.

Формами активізації процесу навчання цифрового підприємництва є виробничо-практичні ситуації, кейси, економічні ігри, конспект-схема викладача із цифрового підприємництва та здобувача освіти, комплексні дослідження з використанням новітнього програмного забезпечення (рис. 1). Серед компетенцій ми виділили 6 основні: знання із цифрового підприємництва, навчання і вміння із цифрового підприємництва, досвід цифрового підприємництва, досвід соціального спілкування. Серед типів спеціалістів, що можуть реалізовувати даний вид навчання, є тьютор із цифрового підприємництва, спеціаліст-практик із цифрового підприємництва, коуч із цифрового підприємництва, викладач-дослідник із цифрового підприємництва. Сутнісними характеристиками є цифрове, економічне мислення, перспективні ідеї та ініціативи, менеджерська здатність, інноваційність, дидактичне мислення, здатність до креативності, активність.

Успішної реалізації навчального курсу із цифрового підприємництва можна досягнути за вказаною методикою через забезпечення таких умов:

- розроблення методик та інструментів, що дають змогу швидко знайти, протестувати і працевлаштувати фахівців із цифрового підприємництва;
- формування потужних бізнес-кейсів, які й є основою інноваційних конкурсів будь-якого виду чи масштабу навчального курсу із цифрового підприємництва;
- поліпшення якості інституту освіти та проведення просвіти на ринку цифрових продуктів/послуг, тобто запуск і постійний моніторинг системних видів цифрової діяльності щодо якісної економічної й технічної освіти та просвіти європейських і світових замовників;
- розроблення комплексу програм дуальної підготовки до дослідної, інженерної роботи для магістрів та випускників економічних і технічних університетів за освітніми програмами цифрового підприємництва;
- наявність оптимального робочого місця, що мотивує як початківців, так і досвідчених інженерів, консерваторів, новаторів, інноваторів із цифрового підприємництва;
- напрацювання програми адаптації та додаткової підготовки нових співробітників, тренінгові програми шляхом випуску вдосконалених курсів із цифрового підприємництва і тренінгових програм по технологіях 4.0 та X.0;
- упровадження комплементарності навичок ядра команди в поєднанні з високим рівнем професіоналізму та репутацією дослідників-новаторів в інноваційно-підприємницькому університеті: культурна спорідненість закордонних членів команди з потенційною клієнтською базою за кордоном дає змогу швидко досягати необхідного рівня довіри, а оригінальність і висока якість розробок у технічному сенсі дають змогу будувати довгострокові відносини. Засновники смарт-компаній у стінах інноваційно-підприємницького університету повинні мати солідну репутацію у наукових колах та глобальному бізнес-ком'юніті, що само по собі відразу стає сприяючим чинником;

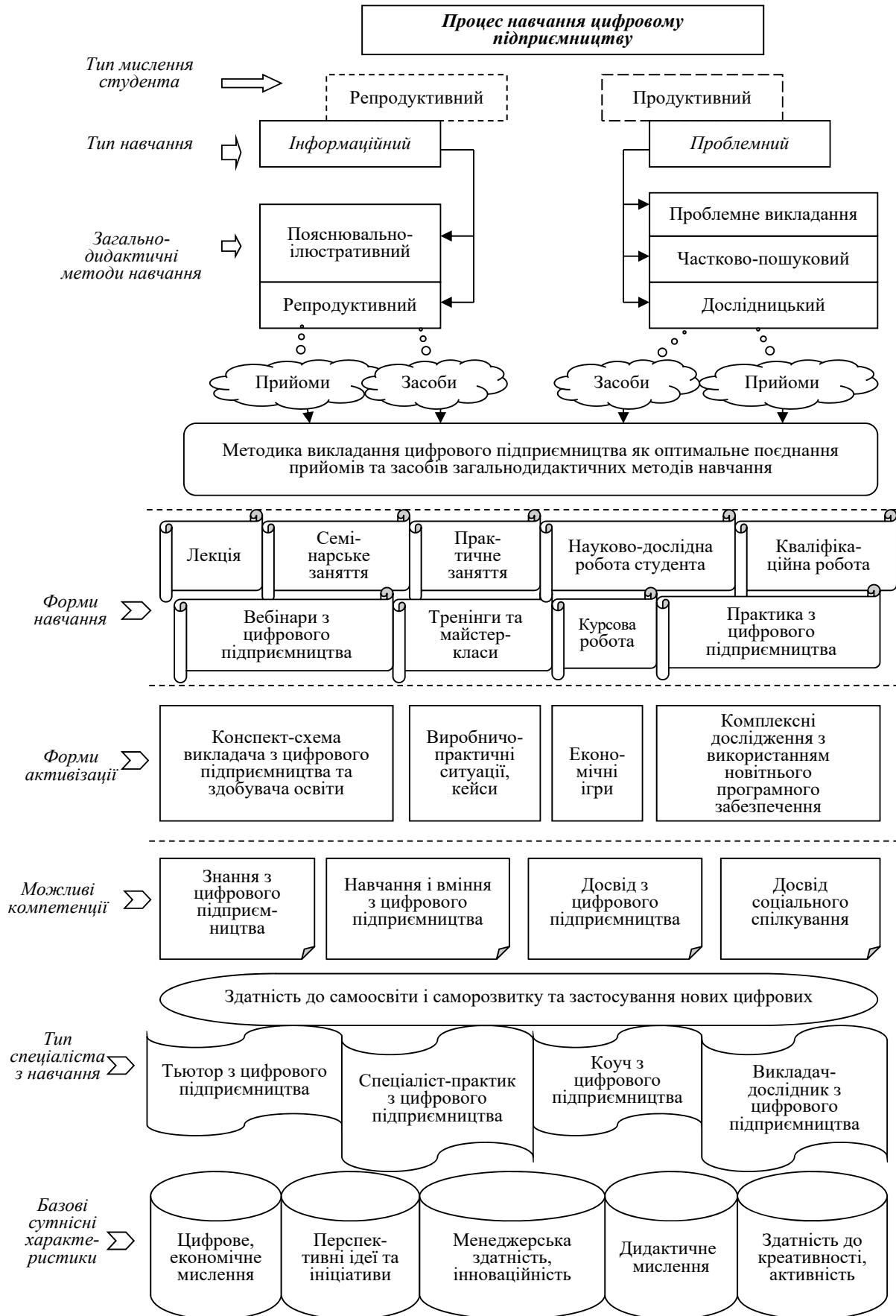

Рисунок 1 – Методика викладання цифрового підприємництва в системі економічного навчання вищої школи (розробка авторів)

– формування системи безперервного професійного розвитку професорсько-викладацького складу, допоміжного персоналу, студентів-магістрантів через нові R&D, що базуються на технологіях 4.0.

Навчання за курсом цифрового підприємництва є практико-орієнтованим і якісно реалізоване може бути на онлайн-платформах освітніх установ за участі бізнесу та підтримки влади. Такого типу навчання можливе в рамках потенційної інноваційної екосистеми

цифрового підприємницького інноваційного університету, що представлено на рис. 2.

Екосистема цифрового підприємницького хабу уявляється нами як деяке інноваційно-цифрове середовище з аспектами функціонування в рамках нової віртуальної реальності. Учасники, що можуть працювати в даному середовищі, – це викладачі, студенти, аспіранти, докторанти, винахідники. Відбуватися цей процес має змогу шляхом долучення до роботи

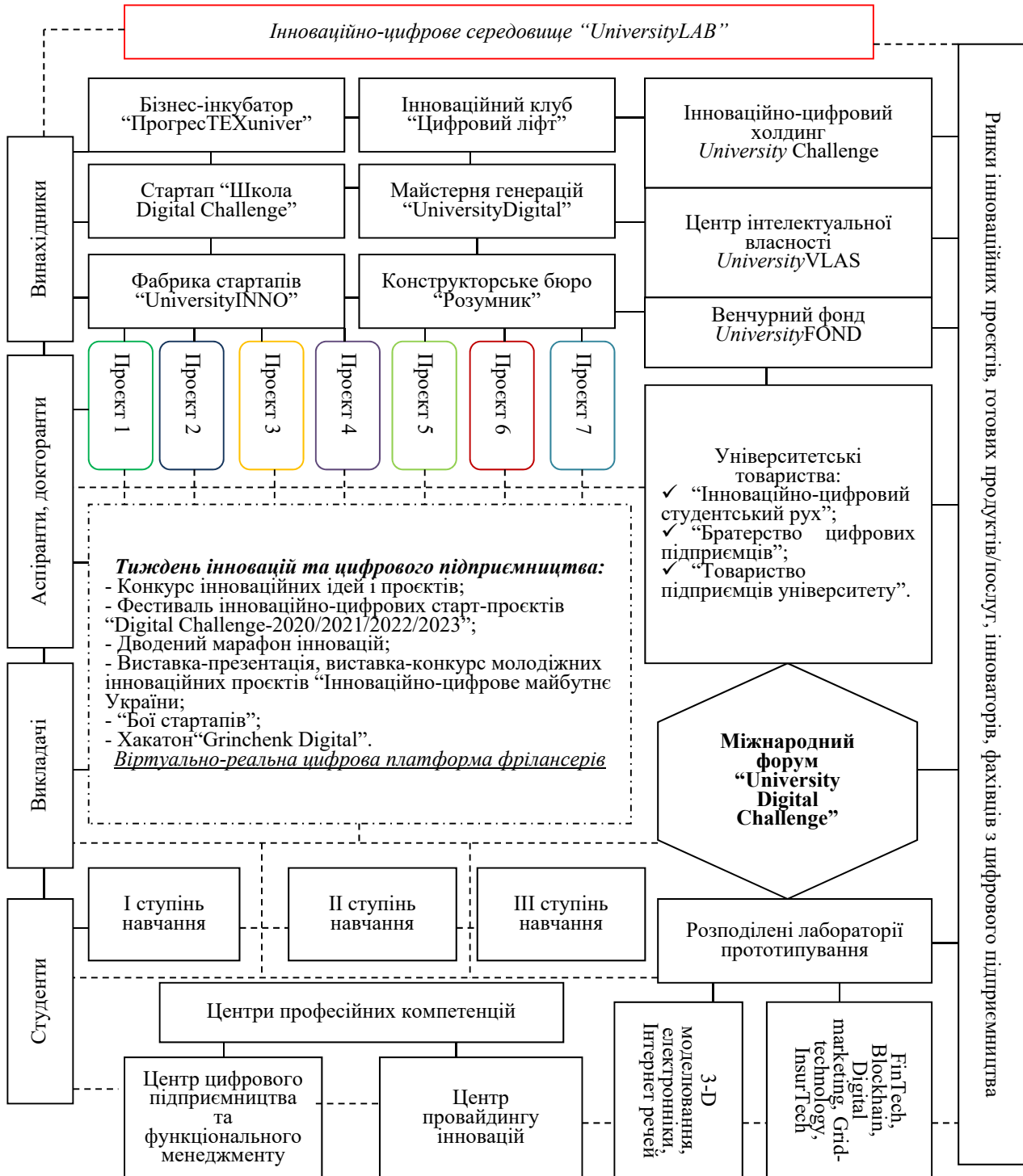

Рисунок 2 – Потенційна інноваційна екосистема цифрового підприємницького хабу університету (розробка авторів)

в бізнес-інкубаторах на зразок «ПрогресТЕХuniver», стартапах типу «Школа Digital Challenge», на фабриках стартапів, наприклад UniversityINNO. Цікавою та корисною може видатися робота в інноваційному клубі «Цифровий ліфт», майстерні генерації бізнес-ідей

UniversityDigital, конструкторському бюро «Розумник». Разом із тим передбачено функціонування в інноваційно-цифровому середовищі інноваційно-цифрового холдингу, центру інтелектуальної власності, венчурного фонду, університетських товариств.

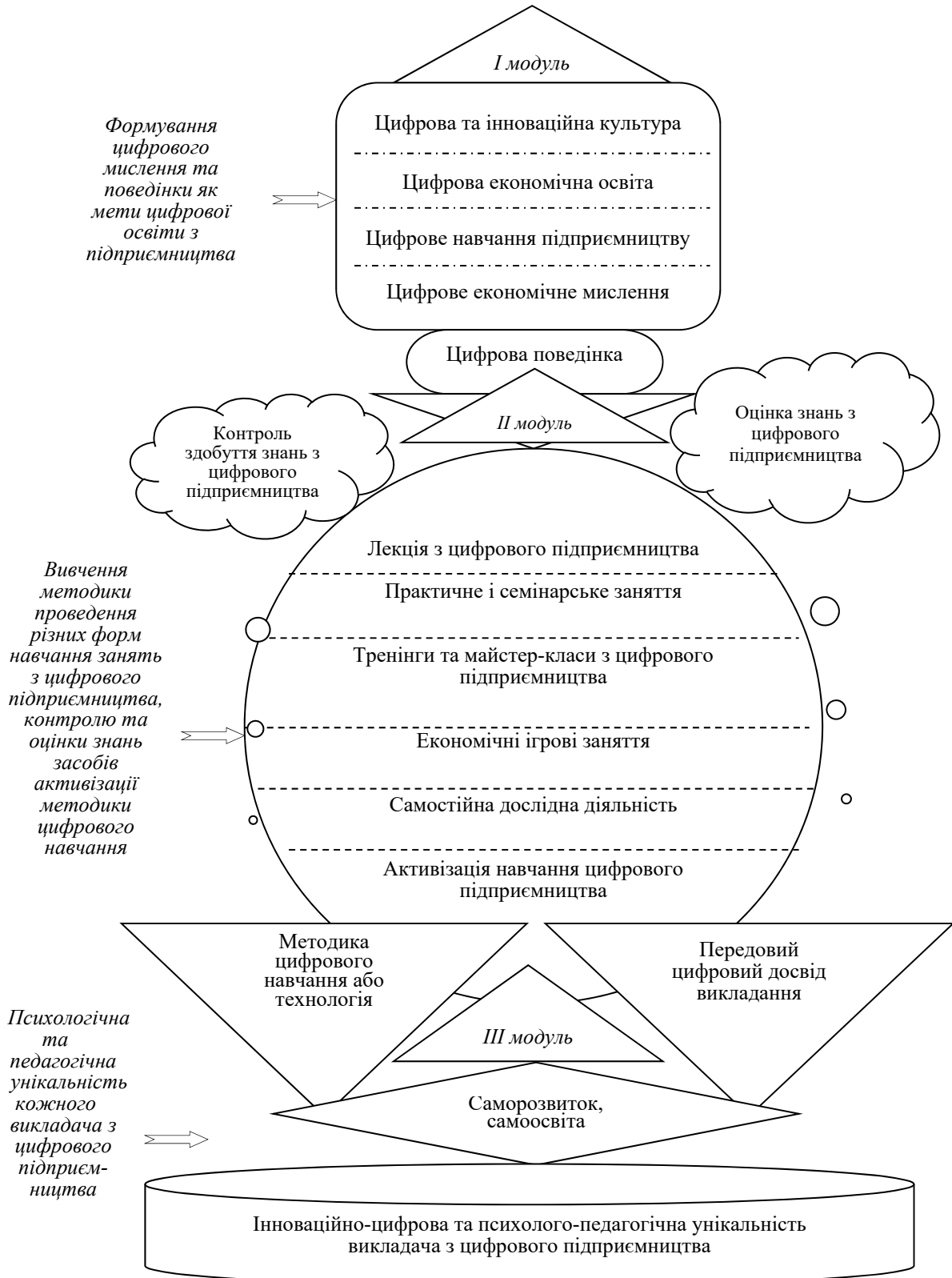

Рисунок 3 – Зміст модулів викладання курсу цифрового підприємництва (розробка авторів)

Очікується, що в сучасному інноваційно-цифровому університеті буде проводитися, наприклад, тиждень інновацій та цифрового підприємництва. Саме у цей визначений час підбиватимуться підсумки наукових досліджень, проектної роботи за пів року чи рік шляхом виставок-конкурсів, виставок-презентацій, «боїв стартапів», хакатонів, «марафонів інновацій». Запуск роботи центрів цифрового підприємництва, функціонального менеджменту, провайдингу інновацій теж передбачено в інноваційно-підприємницькому університеті для роботи над інноваційними проектами (рис. 2).

Ключові зміни, яких варто повсякчас дотримуватися в ході викладання курсу цифрового підприємництва, такі:

- виші не лише повинні забезпечувати навчальний процес, а й стати майданчиками для створення інновацій та цифрових продуктів/послуг, що можливо досягнути за умов злиття з наукою і практикою;

- об'єднання ресурсів для реалізації спільних проектів, створення науково-освітніх online-платформ із курсів цифрового підприємництва;

- нові можливості вибудовування персоналізованих освітніх траєкторій розвитку цифрового підприємництва;

- розвиток рівневої системи тематичних модулів викладання курсу цифрового підприємництва (рис. 3);

- нарівні з традиційною освітою суспільство повинно більшою мірою користуватися нетрадиційною, що допомогло б зростанню їхніх компетенцій у частині нової якості функціонування цифрового підприємництва.

На рис. 3 ми представили зміст викладання курсу цифрового підприємництва в розрізі трьох модулів, а саме: формування цифрового мислення та поведінки як мети цифрової освіти з підприємництва; вивчення методики проведення різних форм навчання занять із цифрового підприємництва, контролю та оцінки знань засобів активізації методики цифрового підприємництва; психологічна та педагогічна унікальність кожного викладача із цифрового підприємництва, що реалізується через саморозвиток та самоосвіту.

Ми переконані, що нові вимоги ринку праці до спеціалістів та принципи функціонування цифрового бізнесу закономірно час від часу призводитимуть до появи нових методик викладання, якісніших організаційних форм освіти, новітніх моделей і програм навчання цифровому підприємництву, використання нових освітніх засобів та інтелектуальних інструментів, що доповнюватимуться створеними ефективними організаційними структурами-інститутами віртуальної реальності.

У підсумку зазначимо, що цифрове підприємництво є акселератором соціально-економічного життя Суспільства 5.0 в умовах віртуальної реальності і здатне стрімко підвищити ВВП будь-якої країни. Однак у цій справі не повинно бути жодних пауз і тим паче парадоксів. Прагматизм організаційної та інституціональної дії разом із соціальною відповідальністю повинні бути в основі інституціонального забезпечення цифрових компетенцій у сфері підприємництва.

Висновки. У підсумку зазначимо, що методика викладання цифрового підприємництва забезпечується міждисциплінарністю, багатопрофільністю підготовки. Вона відповідає швидким змінам у суспільстві, економіці, технологіях. Навчання цифровому підприємництву є в дусі Четвертої промислової революції та зумовлює розуміння нових, більш складних технологічних напрямів. Методикою викладання цифрового підприємництва передбачається тісний зв'язок із науковим пізнанням, експериментаторством, інклюзивністю. До того ж ми переконані, що систематичне вдосконалення методики викладання цифрового підприємництва повинно забезпечуватися в компетентному, ціннісному та особистісному аспектах.

Керуючись низкою актуальних до вирішення питань, на яких ми спробували загострити увагу в даній статті, залишаємося переконаними, що все ж важливо провести в майбутньому дослідження, спрямовані на розроблення «дорожньої карти» швидкого та ефективного впровадження в освітній процес навчального курсу «Цифрове підприємництво», щоб за допомогою нього підвищити якість підготовки спеціалістів за економічним фахом, на які є запит бізнесу, з метою становлення Індустрії 4.0 в Україні.

Список використаних джерел:

1. Andrusiak N.O., Kraus N.M., Kraus K.M. Digital Cubic Space as a New Economic Augmented Reality. *Sci. innov.* 2020. V. 16. № 3. P. 92–105. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine16.03.092>.
2. Britchenko I., Kraus N., Kraus K. University innovative hubs as points of growth of industrial parks of Ukraine. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії і практики.* 2019. № 4(31). С. 448–456.
3. Болдирева Л.М., Краус Н.М., Краус К.М. Цифрові компетенції в сфері вищої освіти: задум, реалізація, результат. *Держава та регіон. Серія «Економіка та підприємництво».* 2019. № 1(106). С. 4–9.
4. Голобородько О.П., Краус Н.М., Краус К.М. Діагностика впливу R&D сектора вищої освіти на інновації підприємств в Україні. *Ефективна економіка.* 2019. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6817> (дата звернення: 05.01.2020).
5. Криворучко О.С., Краус Н.М., Краус К.М. Віртуальна реальність національного інформаційно-інноваційного простору. *Економіка та суспільство.* 2018. № 14. С. 22–35. URL: <http://economyandsociety.in.ua> (дата звернення: 14.01.2021).
6. Краус Н.М., Краус К.М. Які зміни несе в собі Індустрія 4.0 для економіки та виробництва? *Формування ринкових відносин в Україні.* 2018. № 9(208). С. 128–136.
7. Краус Н.М., Краус К.М. Цифровізація в умовах інституційної трансформації економіки: базові складові та інструменти цифрових технологій. *Інтелект XXI століття.* 2018. № 1. С. 211–214.
8. Леоненко П.М., Краус Н.М., Краус К.М. Дослідження і розробки у секторі вищої освіти: глобальні та національні тенденції. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство».* 2018. Вип. 17. Ч. 1. С. 140–144.
9. Манжура О.В., Краус Н.М., Краус К.М. Економічна професійна освіта покоління цифрових людей в умовах функціонування інноваційно-підприємницьких університетів. *Бізнес Інформ.* 2020. № 3. С. 182–191. URL: https://www.business-inform.net/article/?year=2020&abstract=2020_3_0_182_191 (дата звернення: 07.01.2021). DOI: 10.32983/2222-4459-2020-3-182-191.

10. Манжура О.В., Краус Н.М., Краус К.М. Наукові дослідження та інноваційні розробки у секторі вищої освіти. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 21. С. 17–28. URL: <http://www.global-national.in.ua/issue-21-2018> (дата звернення: 05.01.2021).
11. Манжура О.В., Краус Н.М., Краус К.М. Професії майбутнього у віртуальній реальності інноваційно-цифрового простору. *Бізнес Інформ*. 2019. № 1. С. 132–138.
12. Марченко О.В., Краус Н.М., Краус К.М. Інноваційне підприємництво і цифровий бізнес: науково-економічна фіча розвитку та зміни в управлінні. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7779> (дата звернення: 10.01.2021). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.8.
13. Marchenko O., Kraus N., Kraus K. The impact of servation on the results of economic digital entrepreneurship activities. Ukraine in the context of global and national modern servisation processes and digital economy: monograph, Praha : OKTAN PRINT, 2020. P. 81–91. DOI: <https://doi.org/10.46489/UITCOG0909>.

References:

1. Andrusiak N.O., Kraus N.M., Kraus K.M. (2020) Digital Cubic Space as a New Economic Augmented Reality. *Sci. innov.*, vol. 16, no. 3, pp. 92–105. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine16.03.092>.
2. Britchenko I., Kraus N., Kraus K. (2019) University innovative hubs as points of growth of industrial parks of Ukraine. *Finansovo-kredytna diialnist: problem teorii i praktyky* [Financial and credit activities: problems of theory and practice], no. 4 (31), pp. 448–456.
3. Boldyreva L.M., Kraus N.M., Kraus K.M. (2019) Tsyfrovi kompetentsii v sferi vyshchoi osvity: zadum, realizatsiia, rezultat [Digital competencies in the field of higher education: design, implementation, result]. *Derzhava ta rehion. Seriia: Ekonomika ta pidpriemnytstvo* [State and region. Series: Economics and Entrepreneurship], no. 1 (106), pp. 4–9.
4. Holoborodko O.P., Kraus N.M., Kraus K.M. (2019) Diahnostyka vplyvu R&D sektora vyshchoi osvity na iinovatsii pidpriemstv v Ukraini [Diagnosis of the impact of higher education R&D on enterprise innovation in Ukraine]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy], vol. 1. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6817> (accessed 5 January 2020).
5. Kryvoruchko O.S., Kraus N.M., Kraus K.M. (2018) Virtualna realnist natsionalnogo informatsiino-innovatsiinoho prostoru [Virtual reality of the national information and innovation space]. *Ekonomika ta suspilstvo* [Economy and society], no. 14, pp. 22–35. Available at: <http://economyand.society.in.ua> (accessed 14 January 2020).
6. Kraus N.M., Kraus K.M. (2018) Yaki zminy nese v sobi "Industriia 4.0" dlia ekonomiky ta vyrobnytstva? [What changes does Industry 4.0 bring to the economy and production?]. *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini* [Formation of market relations in Ukraine], no. 9 (208), pp. 128–136.
7. Kraus N.M., Kraus K.M. (2018) Tsyfrovizatsiia v umovakh instytutsiinoi transformatsii ekonomiky: bazovi skladovi ta instrumenty tsyfrovykh tekhnologii [Digitalization in the context of the institutional transformation of the economy: the basic components and tools of digital technologies]. *Intellect of the XXI century* [Intelligence of the XXI century], no. 1, pp. 211–214.
8. Leonenko P.M., Kraus N.M., Kraus K.M. (2018) Doslidzhennia i rozrobky u sektori vyshchoi osvity: hlobalni ta natsionalni tendentsii [Research and development in the higher education sector: global and national trends]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Seriia Mizhnarodni ekonomichni vidnosyn ta svitove hospodarstvo* [Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. International Economic Relations and the World Economy Series], vol. 17, P. 1, pp. 140–144.
9. Manzhura O.V., Kraus N.M., Kraus K.M. (2020) Ekonomichna profesiina osvita pokolinnia tsyfrovykh luadei v umovakh funktsionuvannia innovatsiino-pidpriemnytskykh universytetiv [Economic professional education of the generation of digital people in the conditions of functioning of innovative and entrepreneurial universities]. *BIZNES INFORM* [BUSINESS INFORM], no. 3, pp. 182–191. Available at: https://www.business-inform.net/article/?year=2020&abstract=2020_3_0_182_191 (accessed 07 January 2020). DOI: 10.32983/2222-4459-2020-3-182-191.
10. Manzhura O.V., Kraus N.M., Kraus K.M. (2018) Naukovi doslidzhennia ta innovatsiini rozrobky u sektori vyshchoi osvity [Research and innovation in the higher education sector]. *Hlobalni ta natsionalni problem ekonomiky* [Global and national economic problems], no. 21, pp. 17–28. Available at: <http://www.global-national.in.ua/issue-21-2018> (accessed 05 January 2021).
11. Manzhura O.V., Kraus N.M., Kraus K.M. (2019) Naukovi doslidzhennia ta innovatsiini rozrobky v sektori vyshchoi osvity [The professions of the future in the virtual reality of the innovation-digital space]. *BIZNES INFORM* [BUSINESS INFORM], vol. 1, pp. 132–138.
12. Marchenko O., Kraus N., Kraus K., (2020) Innovatsiine pidpriemnytstvo I tsyfrovyi biznes: nauково-ekonomichna ficha rozvytku ta zminy v upravlinni [Innovative entrepreneurship and digital business: scientific and economic features of development and changes in management]. *Efektivna ekonomika* [Efficient economy], no. 4. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7779> (accessed 10 January 2020). DOI: 10.32702/2307-2105-2020.4.8.
13. Marchenko O., Kraus N., Kraus K. (2020) The impact of servation on the results of economic digital entrepreneurship activities. Ukraine in the context of global and national modern servisation processes and digital economy: monograph. Praha: OKTAN PRINT, 265 p. (pp. 81–91). DOI: <https://doi.org/10.46489/UITCOG0909>.

Kraus Nataliia, Kraus Kateryna, Shtepa Olena
Borys Grinchenko Kyiv University

METHODOLOGY OF TEACHING DIGITAL ENTREPRENEURSHIP IN THE SYSTEM OF ECONOMIC EDUCATION IN INNOVATIVE UNIVERSITY

The article substantiates author's presentation of the content of methods of teaching digital entrepreneurship in the system of economic education of higher education, which forms the reproductive and productive thinking of the learner, who go through the information and problem type of education. The study found that general didactic methods of teaching digital entrepreneurship are explanatory-illustrative and reproductive, as well as partial-search, research. The basic essential characteristics of digital entrepreneurship education are determined, including digital, economic

thinking, perspective ideas and initiatives, managerial ability, innovation, didactic thinking, ability to creativity, activity. Authors have developed and visually presented a potential innovative ecosystem of digital entrepreneurship as an innovative digital environment with aspects of functioning within new virtual reality. Author's vision of the content of teaching digital entrepreneurship in the context of three modules is offered, namely: formation of digital thinking and behavior as the purpose of digital education in entrepreneurship; study of methods of conducting various forms of teaching digital entrepreneurship, evaluation of knowledge of means of activating methods of digital entrepreneurship; psychological and pedagogical uniqueness of each teacher of digital entrepreneurship, which is realized through self-development and self-education. Authors determined that successful implementation of training course of digital entrepreneurship can be achieved by this method, by ensuring compliance with the following conditions: introduction of complementarity of team core skills combined with a high level of professionalism and reputation of researchers-innovators in innovative-entrepreneurship university (cultural kinship of foreign team members with a potential client base abroad allows quickly build long-term relationships). It is noted that the founders of smart companies within the walls of innovative-entrepreneurship university must have a solid reputation in global business community, which in itself immediately becomes a contributing factor; formation of a system of continuous professional development of teaching staff, support staff, undergraduate students through new R&D based on 4.0 technologies.

Key words: *economic education, digital entrepreneurship; teaching methods; digital competencies; training in digital entrepreneurship; innovative university.*

JEL classification: A20, B40, O31
